

Drymochloa sylvatica

Skogssvingel

NE NA LC DD NT **VU** EN CR RE

Sårbar (VU)
B2ab(iii,iv,v)

Klass: Liliopsida (enhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Poales (gräsordningen), **Familj:** Poaceae (gräs), **Släkte:** *Drymochloa* (skogssvinglar), **Art:** *Drymochloa sylvatica* - skogssvingel (Pollich) Holub **Synonymer:** *Festuca altissima* All., *Festuca sylvatica* (Pollich) Vill.

Kännetecken

Skogssvingel är ett flerårigt, kraftigt tuvbildande, 100–150 cm högt gräs. Äldre tuvor har ofta mellan 30 och 100 skott (ibland dock upp till 300). Tuvorna är långlivade och kan bli flera decennier gamla. En tuva kan börja blomma under tredje året efter etableringen. Bladskivorna är 1–1,5 cm breda och den vanligen uppåtvända undersidan är glänsande grön medan ovansidan är blågrön. Arten blommar i juni–juli med frömnad i juli. Vippan är 10–18 cm, ofta med lutande topp. Småaxen är 6–8 mm och saknar borst. Det kan bildas hundratals frön per vipa. Fröna är små (vikt ca. 1 mg) och fastnar förmodligen relativt lätt på djurpäls. Fröna har relativt hög grobarhet

Utbredning och status

Skogssvingelns huvudutbredningsområde är koncentrerat till Bohuslän (cirka 50 lokaler) och Dalsland (drygt 100 lokaler). I övrigt är arten att betrakta som mycket sällsynt och är funnen i Skåne (20), Blekinge (utgången), Småland (16), Västergötland, Östergötland, Värmland, Närke, Västmanland, Södermanland, Uppland, Dalarna, Gästrikland, Hälsingland och Ångermanland. Arten finns i Danmark och Norge. Totalutbredningen omfattar Europa, Ural samt Centralasien.

Ekologi

Skogssvingeln avviker från de flesta svenska gräs genom att endast två skottgenerationer normalt anläggs per år. Rotsystemet är mycket grunt och tuvorna lossnar därför lätt från marken. Härigenom blir arten betydligt känsligare för bete och tramp än flertalet gräs. Klippningsexperiment har också visat att skogssvingel är mycket känsligare mot slåtter än andra lundgräs. Skogssvingeln övervintrar med fullt utvecklade blad och gynnas därför av ett mildt vinterklimat, som eventuellt kan kompenseras av ett tjockt snötäcke. Arten växer framför allt i gamla naturskogar, i Skåne bokskogar, i övriga landet granskogar och ädellövskogar. Den bildar ofta täta, sammanhängande bestånd och är en av de bästa indikatorarterna bland kärlväxterna för naturskog med lång kontinuitet. Artens växtlokaler, ofta nordexponerade branter intill sjöar, bäckraviner eller vattendrag, indikerar att den kräver skogsbestånd med hög och jämn luftfuktighet. Skogssvingeln har en relativt bred markkemisk amplitud och förekommer på neutrala till sura mulljordar. Den saknas bara på starkt sura mårjordar (pH<4.2). I skogssvingelbestånd sker ofta en betydande ackumulering av förna kring tuvorna. Detta verkar gynna de befintliga gamla tuvorna, men omöjliggör etablering av fröplantor. Gallring medför en ökad fröproduktion och gynnar etablering av fröplantor i blottlagd mineraljord.

Hot

Skogssvingel växer ofta i skyddsvärd gammal naturskog och är mycket känslig mot modernt skogsbruk. Markberedning leder till att en stor del av de gamla tuvorna dör. Både uttorkning och försumpning efter kalavverkning missgynnar arten.

Åtgärder

De relativt fåtaliga lokalerna utanför Dalsland/Bohuslän borde helt undantas från skogsbruk. I Dalsland och Bohuslän bör slutavverkning undvikas på och kring växtplatserna. Skonsam gallring och plockhugning torde inte medföra alltför allvarliga konsekvenser där. Markskador bör begränsas och större mängder hyggesavfall bör inte lämnas kvar.

Övrigt

Utländska namn – NO: Skogsvingel, DK: Skov-Svingel, GB: Wood Fescue.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 9020 Nordlig ädellövskog (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Typisk art i 9180 Ädellövskog i branter (Boreal region (BOR) och Kontinental region (CON)), Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

- Andersson, P.-A. 1978. Floristik i Dalsland. Svensk Bot. Tidskr. 72: 51–64.
- Andersson, P.-A. 1981. Flora över Dal. Kärnväxternas utbredning i Dalsland. Stockholm.
- Antonsson, K. 1997. Hotade kärnväxter i Östergötland. Information från länsstyrelsen i Östergötlands län 1997:4.
- Bergqvist, S. & Blomgren, E. 1994. Sotenässets flora. Lund.
- Bertilsson, A. m fl 2002. Västergötland flora. Lund.
- Bratt, L. m fl (red) 1993. Hotade och sällsynta växter i Dalarna. Dalarnas Botaniska Sällskap, Malung.
- Brunet, J. 1994. Utbredning av sällsynta lundgräs i södra Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 88: 103–108.
- Brunet, J. 1994. Importance of soil solution chemistry and land use to growth and distribution of four woodland grasses in south Sweden. Dissertation. Dept. of Ecology, Lund university. Lund.
- Delin, A. 1992. Kärnväxter i taigan i Hälsingland - deras anpassningar till kontinuitet eller störning. Svensk Bot. Tidskr. 86: 147–176.
- Fægri, K. 1960. Maps of Distribution of Norwegian Plants. I. Coastal Plants. Universitet i Bergen Skrifter Nr. 26.
- Gustafsson, L. 1987. Något om skogsvingel, *Festuca altissima*, i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 81: 337–349.
- Pedersen, A. 1974. Gramineernes udbredelse i Danmark. Spontane og naturaliserede arter. Bot. Tidsskr. 68: 177–343.
- Rydberg, H & Wanntorp, H.-E. 2001. Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Författare

Per-Arne Andersson 1984. Rev. Jörg Brunet 1996.